

Günümüze Yalnız Resimleri Kaldı!..

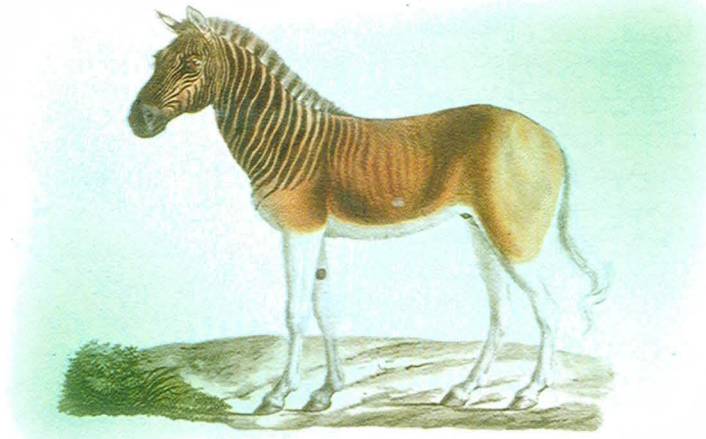
Kuagalar

Kuaga (Equuus quagga-Quagga) yarı at, yarı zebra diyebileceğimiz bir hayvandı. Sürüler halinde Güney Afrika'da ve Hint Okyanusu kıyılarında yaşardı. Uzun siyah renkte kıllardan oluşan kuyruğu, atın kuyruğuna pek benzerdi. O da özellikle güneşli havalarda, kırlarda,

tarlalarda, kuyruğunu sallaya sallaya hem dolaşır hem de otlardı. Aslında kuvvetli bir çene yapısı vardı, ama o besin olarak et değil otu seçmişti. Yani kuaga otoburdu.

Diğer hayvanlarla da arası iyi sayılırdı. Eğer ona sataşan olmazsa o da sataşmazdı. Bu onun normal koşullarda sakin bir hayvan olduğunu gösterir. Ama eğer diğer hayvanlar onun canını sıkacak olurlarsa o da kendisini korumasını bilirdi. Tehlikeyi hissettiğinde, ki bu onun tipik bir özelliği, bir yandan da "kuaça ça" diye bağırdı. Bu ses köpek havlaması gibiydi. Adını da çıkardığı bu sestten aldı. Eğer yaşasaydı, onun yakınızda olduğunu bu havlamadan hemen anlardınız.

Ayrıca kuaganın çok da iyi işiten kulakları vardı. Zebra gibi saatte 60 kilometreye varan bir hızla koşabiliyordu. Bir diğer belirgin özelliği de vücut renkleri idi. Sırtı, kahverengiyle sarımtırak tonları arasındaydı. Sırtın art kısmı altın sarısıydı. Yalnız, başında ve omuzlarında siyah çizgiler bulunurdu. Kuagalar, zebra gibi, evcilleştirilmesi çok zor olan hayvanlardı. Hatta Güney Afrika'ya ilk gidenler onu evcilleştirmek de istemişler ve

hayli zorlanmışlar. İşte daha 115 yıl öncesine kadar, bu ilginç hayvanlar yaşamın renkleri arasında büyük sürüler halinde yerini alıyordu. Sonra ne mi oldu? Etleri ve derileri insanların çok ilgisini çekti. 1652'de, Güney Afrika'daki Hollandalı çiftçiler koyun ve

keçilerine otlak alanları kazandırmanın bir yolu olarak onu avlamaya başladılar. Tabii sadece alan kazanmak değildi avcılarının amaçları. Bir de spor olsun diye avlayanlar vardı. Bu hayvanların etleri de çok lezzetliydi. Derileri de iyi para ediyordu. Kuaga derileri çanta ve mobilya yapımında kullanılıyordu.

19. yüzyılın ikinci yarısında hâlâ canlı kalabilen birkaç kuaga Avrupa hayvanat bahçelerine alındı. İşte bunlardan en sonuncusu, Amsterdam Hayvanat Bahçesi'ne kapatılanı, 12 Ağustos 1883'de daha fazla dayanamadı; özgürce, kıyılarda, atalarının koşuşturmaları onun da genlerine işlemişti. Ama o koşamıyordu. Yalnızlığın da verdiği sıkıntıyla birlikte, esarete daha fazla dayanamadı, belki de yaşamdan ayrılmanın daha iyi olacağını sandı ve kuagaların da soyları tükendi.

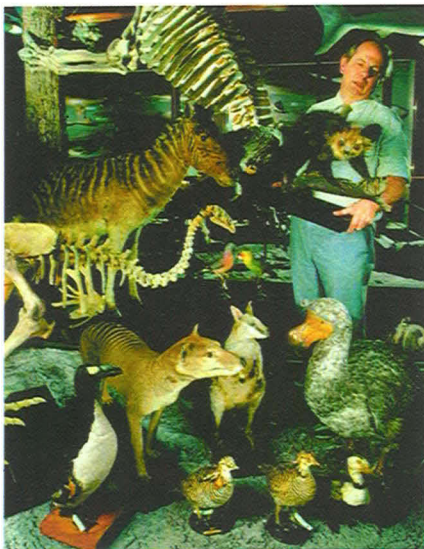
Yıllar sonra Güney Afrikalı bir grup bilim adamı evrimsel saati 150 yıl geri çevirdiler ve kuagayı bundan bir yıl önce Great Karoo'ya yeniden tanıttılar. Bu haber Sunday Times gibi yayınlarda "Karoo ölümünden dönen kuagayı karşılıyor" spotuyla verildi.

Kuagalar bugünkü zebralara çok benziyorlardı. Onlar kadar hızlı koşabiliyorlar, besin olarak otları yeğliyorlardı. Yani birer etoburdular. Kuagalar ve zebralar arasındaki bu benzerlik genetik olarak da kanıtlanmış.

Bilim adamları bildiğimiz step zebralarını çok dikkatli seçerek, seçici üreme programına aldılar. Aslında bu proje bundan tam 21 yıl önce başlamıştı. Eskiden yaşamış olan bir kuaga derisinde bulunan kan dokusuyla. Bu doku çok önemliydi. Çünkü kuaga ve step zebralarının protoplazmaları karşılaştırılmış ve aralarında hiçbir fark görülemedi. Dünyanın diğer bölgelerinde bulunan kuagaların derilerinden elde edilen doku örnekleri de step zebrasına tam anlamıyla benzerlik göstermişti. Fark edilir çizgileriyle, hafif kırmızı renkteki step zebraları kuagaların tüm özelliklerini üzerlerinde taşıyorlardı.

Bu bilgi şu anlama geliyordu: Türü yok olmuş kuagalar aslında hiçbir zaman bir tür değillerdi, genetik kodu zebra gen havuzunda yaşayan bir alttür olabilirlerdi. Bir tür yok olduysa bu onun sonsuza kadar yok olduğu anlamına gelir, türü yeniden canlandırmak olası değildir, ama bir alttür yok olduysa gen havuzu yine de

Günümüzde yalnızca resimlerden tanıdığımız canlılar bu müzede toplanarak görülüyor. Kuaga da tıpkı dodo, moaslar, filkuşu, tasmanya kurdu ve steller denizineği gibi bu koleksiyonda kaldı. Ama belki kuaga da tasmanya kurdu gibi tekrar yaşama döndürülebilecek.

korunuyor demektir. Buradan seçici çiftleşmelerle benzer hayvanları üretmek olasıdır.

Ve proje başladı. 2500 step zebrası incelendi ve bunların içinden bazıları üretim programı için ayrıldı. Proje 56 hayvanı kapsıyor. Bunların içinde orjinal step zebrası çiftlerinin 3. kuşak döpleri de var. Her yıl kasım ve şubat ayları arasında ortalama 6 tay doğacak.

Elde edilen damızlıklar, Karoo Ulusal Parkı'nın topraklı alanına salınıyor. Geçen yıl proje çerçevesinde elde edilen üç damızlık kuaga oradaki 11 kuaganın arasına katılmış ve 1800'lerden beri görülen, yaşamını sürdürebilir ilk yabani kuaga topluluğu olmuştu.

Ama bazı kişiler onların ne adla anılacağı konusunda tereddüt yaşamışlar. Karoo Ulusal Parkı'nın yöneticisi de onlara henüz bir ad vermediklerini söylüyor ve sözlerini şöyle sürdürüyor: "Kuagalara çok benziyorlar. Boynun alt tarafında zebralardan daha az çizgileri var, ama kulakları ve renkleri aynı. Kuagalar gibi davranıyorlar. Keseli antiloplarla arkadaşlık ediyor, aynı ortamı paylaşıyorlar." Proje yolunda giderse bir gün gerçek bir kuaga doğacak ve o zaman bu hemen klonlanıp bir sürü elde edilecek. Düşünce bu.

Ne diyelim? Belki de bu yoğun çalışma sonucu kuagalar yine bozkırlarda, özgürce oynayabilecekler.

Gülgün Akbaba